

7.5.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 36/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

KESKO OYJ:N KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto

Kesko Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Yhdymme Päivittäistavarakauppa ry:n lausuntoon asiassa.

Esitetyt elintarvikemarkkinalain muutokset liittyvät muun muassa pyrkimykseen estää nk. kaupan omien merkkien suosiminen (private label -tuotteet), rajoittaa tietopyyntöjä ruokaketjun toisesta osasta, puuttua kaupallisiin kostotoimiin käänteisen todistustaakan kautta sekä neuvotteluvoiman väärinkäyttöön. Näkemyksemme on, että perustelut ja faktat näille muutostarpeille ja vaikutuksille ovat puutteelliset. Katsomme, että ehdotuksesta tulee luopua.

Kansallista elintarvikemarkkinalakia on päivitetty useaan otteeseen, viimeksi kesällä 2025. Lain toimeenpanoa ja toimivuutta ei ole kertaankaan arvioitu. Kaupan toimijan näkökulmasta jokainen muutos aiheuttaa hallinnollista taakkaa ja sitä kautta kustannuksia.

Hallituksen esitystä on perusteltu hallituksen tahtotilalla tasapainottaa ruokaketjun rakennetta ja erityisesti pyrkimyksellä parantaa kotimaisen alkutuottajan asemaa. Jaamme näkemyksen tarpeesta kehittää kotimaista ruokaketjua entistä vahvemmaksi. Vahva alkutuotanto ja kilpailukykyinen elintarviketeollisuus ovat myös Keskon etu. **Katsomme kuitenkin, ettei kotimaisen ruokaketjun tasapaino vahvistu tai alkutuottajan asema kohene pistekohtaisilla, perustelemattomilla ja soveltamisen näkökulmasta epäselvillä kiristyksillä,** jotka koskettaisivat käytännössä vain päivittäistavarakauppaa ja osaa elintarviketeollisuudesta. Valmistelun aikana päivittäistavarakaupan lisäksi on esille noussut useita muitakin tahoja, jotka ovat kriittisesti suhtautuneet, vähintään osin, nyt käsiteltävään hallituksen esitykseen. Esimerkiksi oikeusministeriö on suhtautunut esityksen moniin kohtiin kriittisesti. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Kuluttajaliitto ovat varoittaneet hallituksen esityksen mahdollisista negatiivisista vaikutuksista muun muassa kuluttajiin.

Katsomme, että **elintarvikemarkkinalain tiukentamisen sijaan tulisi panostaa viranomaisvalvontaan.** Viranomaisella on laajat valtuudet tutkia ja puuttua mahdollisiin epäkohtiin, eikä valmistajabrändien kilpailumahdollisuuksia heikentävää syrjintää ole todettu. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan kuuluu kilpailulain päivittäistavarakaupan suurimpia toimijoita koskeva erityissäännös, joka velvoittaa näitä toimijoita toimimaan tasapuolisesti kaikessa toiminnassaan.

K-ruokakaupoissa paikalliset kauppiat päättävät tuotteiden kuluttajahinnoista ja hyllypaikoista alueellisen kilpailun ja kuluttajakysynnän perusteella. Tässä ajassa kuluttajat tekevät ostopäätöksensä hinta ja laatu edellä. Näihin molempiin seikkoihin kaupan oma merkki on kuluttajalle relevantti vaihtoehto. Esim. viime elokuussa selvitimme K-ruokakauppojen asiakkaiden näkemyksiä private label -tuotteista. Vastanneista 90 prosenttia pitää kauppojen omien merkkien löytymistä kauppojen valikoimista erittäin tai jokseenkin tärkeänä. Tärkeimpiä syitä valita kauppojen oma merkki ovat hyvä hinta-laatusuhde ja edullinen hinta.

Nyt esitetyt vaatimukset lisääisivät merkittävästi hallinnollista taakkaa niin kauppakohtaisesti kuin hankintaorganisaatiossa, kun valikoimapäätökset tulisi jatkossa yksityiskohtaisesti dokumentoida. Keskon kauppiaalle tarjoama valikoima sisältää noin 50.000 tuotetta ja tämän päälle K-kauppiat tekevät itsenäisesti hankintoja, kokonaisvalikoiman noustessa 110.000 tuotteeseen. Omien merkkien tuotteita K-ryhmän valikoimassa on noin 3.200. Kauppiaiden omat hankinnat painottuvat lähi- ja pientuottajien tuotteisiin. **Huomioiden esitetyt muutostarpeet, siirtymäaika tulisi olla vähintään kuluvan vuoden loppuun sopeutua lain vaatimuksiin kokonaisuudessaan, ei vain vanhojen sopimusten muuttamiseksi.**

Elintarvikemarkkinalain muutokset tarkoittaisivat myös kansallisen sääntelyn viemistä yhä enemmän EU-sääntelyä pidemmälle vastoin kriittisiä EU:n sisämarkkinatavoitteita. **Korostamme, että kansallinen ylisääntely luo epäyhtenäisyyttä sisämarkkinoille ja heikentää kotimaisten yritysten toimintaedellytyksiä sekä kilpailua.** Kansallisen elintarvikemarkkinalain muuttamisen ajankohta on siinäkin mielessä erikoinen, että parhaillaan päivityksessä on myös EU-tasolla elintarvikemarkkinoita raamittava *Unfair Trading Practices* -direktiivi. Tämä tarkoittaa väistämättä lähitulevaisuudessa jälleen muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Lopuksi haluamme korostaa, että hyvät kauppatavat ja reilut pelisäännöt elintarvikemarkkinoilla hyödyttävät kaikkia. **Ehdotettu sääntely kohdistuu kuitenkin erityisesti päivittäistavarakauppaan ja omien merkkien kotimaisiin valmistajiin.** Onkin ensiarvoisen tärkeää, että mahdolliset uudet velvoitteet ovat tarkkarajaisia ja koskevat tasapuolisesti kaikkia ruokaketjun osapuolia.

Kunnioittavasti

Harri Hovi
Johtaja, tavarakauppa ja vastuullisuus
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj

Salla Mäntykangas-Saarinen
Lakiasiaintohtaja
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj